

Võru maakonnas Rõuge vallas Sadra kinnistu (registriosa nr 526241, katastritunnus 69702:001:1311; edaspidi *Sadra kinnistu*) eraldisel 5 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algamata jätmise

1. OTSUSTUS

Lähtudes Toftani Metsanduse OÜ volitatud esindaja Meelis Schmidt 28.03.2024 esitatud metsateisest kahjustuse teatamiseks, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algamata Sadra kinnistu eraldisel 5 metsakaitseeksperimenti akti alusel registreeritud sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnaamet teavitab KMH algamata jätmise otsusest 14 päeva jooksul Avalikes Teadaannetes.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Toftani Metsanduse OÜ volitatud esindaja Meelis Schmidt esitas 28.03.2024 Keskkonnaametile metsateise, millega teatatakse metsakahjustusest Sadra kinnistu eraldisel 5 pindalal 0,55 ha, mis on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse numbri 50000988022 all. Esitatud metsateise alusel koostatud metsakaitseeksperimentiaktiga lubatakse eraldisel 5 sanitaarraiet pindalal 0,37 ha hinnangulise raiemahuga 110 tm. Eesti looduse infosüsteemi EELIS (edaspidi *EELIS*) andmetel asub sanitaarraie ala valdavalt (pindalal 0,34 ha) Sadrametsa looduslalal ning Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algamise või algamata jätmise üle (KeHJSi § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJSi § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algamise või algamata jätmise otsusele (KeHJSi § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJSi § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJSi § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes lubatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJSi § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kahjustused tuvastatud 0,37 ha suurusel alal, hinnangulise mahuga ca 110 tm. Kahjustatud alal on tuvastatud tugev kuuse-kooreüraski kahjustus, puistu on hukkunud (tervete puude täius ca 21%). Sanitaarraie käigus raiutakse valdavalt kuuse-kooreüraski poolt hukkunud ja kahjustatud puud ja vähesel määral elujõulisi puid. Sanitaarraie tulemusel tekib hukkunud puistuosas lage ala. Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks, kui see ei ohusta elustiku mitmekesisust.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Sadra kinnistu asub Võru maakonnas, Rõuge vallas. Sanitaarraie jääb alale, kus kehtib 2011. aastal kehtestatud Rõuge valla (üldplaneeringu kehtestamise ajal asus kinnistu Rõuge vallas) üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Sanitaarraie käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

¹ Üldplaneeringu dokumendid on leitavad aadressil <https://rouge.kovtp.ee/kehtivad-uldplaneeringud>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Sadra kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspäikonnas. Sadra kinnistul lubatud sanitaarraie mõjualas ei ole registreeritud teisi kehtivaid metsateatise. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja alad jäävad jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Sadra kinnistu eraldisel 5 sanitaarraie ala asub jänesekapsa kasvukohatüübis, kus kasvab küps kuuse enamusega puistu. Nimetatud alal ei esine taastumatuid loodusvarasid.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Raiest otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse. Raielangiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet teostatakse metsamaastikus, aladel ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Sanitaarraie jääb valdavalt (pindalal 0,34 ha) Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga piiranguvööndisse. Sadrametsa püsielupaigas on kehtestatud kaitsekord määrusega „Harivesiliku püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri“³ (edaspidi määrus). Antud määrusega võetakse kaitse alla väljaspool kaitsealasid asuvad II kaitsekategooriasse kuuluva liigi harivesiliku elupaigad, mida tuleb kaitsta liigi soodsa seisundi tagamiseks. Tingimused metsa majandamisele püsielupaigas on sätestatud määruse §-s 4.

Sadrametsa harivesiliku püsielupaik hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluva Sadrametsa loodusalasid.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

³ Vabariigi Valitsuse 04.07.2005 määrus nr 56.

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Raietööga selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud sanitaarraie keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raiealal ega mõjualas (30m⁴) ei asu veekogusid, mõju veerežiimile ei ole oluline. Raie on lubatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, ja mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- Raie on lubatud vastavalt kehtivatele õigusaktidele, seega ei mõjuta raie maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raiealal ei ole neid elemente ja raie neid ei mõjuta. Raie on lubatud 0,37 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskorrumus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Nimetatud tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Lubatud raie on asub Sadrametsa looduslal. Ala kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga ega Sadrametsa loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁵ järgi tuleb elupaikade halvenemisenähtude käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui

⁴ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

⁵Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

halvenevad elupaiga kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁶ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Metsakaitseeksperimenti akti alusel on lubatud eraldisel 5 sanitaarraiet pindalal 0,37 ha hinnangulise raie mahuga 110 tm.

Eraldisel 5 pindalal 0,37 ha on tegemist juba hukkunud metsaosaga. Sanitaarraie käigus raiutakse hukkunud metsaosas kõik puud, raie järgselt tekib lage ala. Tegemist on puistuga, kus kuuske on koosseisus 95%. 69% kuuskedest on kuuse-kooreüraski tõttu hukkunud või hukkumas. Tegemist on aktiivse ürase koldega ja on oht ürasekahjustuse edasiseks levikuks ülejäänud eraldise osale.

Sadrametsa loodusala (ala üldpindala on 243,37 ha) üheks kaitse-eesmärgiks on harivesilike kaitse. Harivesilik on veega väga tihedalt seotud kahepaikne. Sigida eelistab ta veekogudes, mille lähiümbruses esineb nii sobivaid toitumis- kui ka talvitumispaid. Maismaaelupaik jääb kudemisveekogust enamasti 50 m raadiusesse, kuna harivesilik ei läbi pikki vahemaid.

Raieala jääb Sadrametsa loodusala äärealale. Raiealast 50 m raadiuses ei ole EELIS-e andmetel veekogu, mis oleks Sadrametsa loodusala kaitse-eesmärgiks oleva harivesiliku sigimispaigaks. Lähim harivesiliku sigimisveekogu (tiik) asub raiealast ca 200 meetri kaugusel. Raieala pindala moodustab väikese osas Sadrametsa loodusala kogupindalast. Eeltoodut arvestades ei ole raiel olulist mõju Sadrametsa loodusala kaitse-eesmärkidele.

Eraldisel 5 raieala jääb jänesekapsa kasvukohatüüpi, kus raietöö külmunud või kuivalt pinnaselt on võimalik teostada ilma suuremate pinnasekahjustusteta. Metsa kokkuveoteede, laoplati, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

Kuna lubatud raiealal ja raieala mõjualas ei asu Sadrametsa loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaigatüüpe, lähim harivesiliku sigimisveekogu asub raielast ca 200 m kaugusel, siis nimetatud raietegevus Sadrametsa loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Raie ei mõjuta oluliselt Sadrametsa loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Kahjustuse likvideerimiseks lubatud sanitaarraie asub valdavalt Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga piiranguvööndis, mille kaitse-eesmärk on harivesilik. Mõju püsielupaiga kaitse eesmärkidele, mis kattub Sadrametsa loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

⁶ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raie on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Sadrametsa harivesiliku püsielupaiga kaitse-eeskirjaga, looduskaitse- ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud lubatud raie puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kahjustuse likvideerimiseks lubatud sanitaarraiel ei ole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana looduskaitseseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Sadrametsa loodusale, mis kuulub Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Eelhindamise otsus avaldatakse Ametlikes Teadaannetes.

Eelhinnangu koostaja:

Margit Avikson

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond